

ملکه دو دربار خاندان پهلوی

۲۱ بهمن ۱۳۹۳ ساعت ۱۷:۵۰

تاج‌الملوک آیرملو همسر دوم رضا شاه در هر دو دربار پهلوی قدرت و نفوذی فوق‌العاده داشت.

وی در سال ۱۲۹۵ش به عقد رضاخان میرپنج درآمد. در آن هنگام رضاخان چهل سال و تاج‌الملوک ۲۵ سال داشت. رضاخان برای تشکیل خانواده خود در محله سنگلج خانه‌ای اجاره نمود و ظرف مدت ۵ سال صاحب چهار فرزند (دو دختر و دو پسر) شد.

پس از کودتای سوم حوت ۱۲۹۹ش رضاخان ابتدا وزیر جنگ با لقب سردار سپه شد و بعد نخست‌وزیر، سپس فرمانده کل قوا و بالاخره به پادشاهی رسید، تاج‌الملوک از این موهبت استفاده شایانی برد و ۵۳ سال اولین بانوی دربار پهلوی (پدر و پسر) گشت.

تاج‌الملوک در دوران سلطنت رضاشاه یک بانوی درباری و ملکه ایران بود و به هیچ وجه اجازه ورود در مسائل سیاسی را نداشت و تنها در امور مالی فعالیت می‌کرد. از جمله قریه مردآباد واقع در کرج که متعلق به ابوالفتح میرزا سالارالدوله و سابقاً جزو خالصجات بود به مالکیت او درآمده و با استفاده از افراد قشون به توسعه و کشت و زرع و آبادی آن اقدام گشت و بعدها قسمت اعظم زمینهای آن به قیمت گران به فروش رفت و نام شاهدخت بر آن نهاد و کاخی عظیم در آنجا ساخته شد و سالیانه مبلغ گزافی از فروش محصولات آنجا نصیب او گشت.

تاج‌الملوک از طرفداران ترویج فرهنگ غربی در دربار ایران بود. این طرفداری به ویژه، پس از سفر او در سال ۱۳۱۲ به آلمان، سوئیس و فرانسه به جهت دیدار محمدرضا افزون گشت. وی در بازگشت میهمانی‌های پر خرج به شیوه اروپایی در ایران باب کرد. در ابتدا میهمانی‌ها شامل زنان و شاهزادگان دربار می‌شد اما پس از کشف حجاب که خود تاج‌الملوک نقش اساسی در آن ایفا نمود،

این میهمانیها مانند دربار اروپایی به صورت مختلط تشکیل می‌گشت. وی در عروسی‌های پسر و دختران خود و همچنین در شکست و جدایی آنان نقش بسزایی داشت به ویژه در مورد پسرش محمدرضا پهلوی حرف اول را می‌زد. پس از شهریور ۱۳۲۰ و خروج رضاشاه از ایران به "ملکه مادر" مشهور گشت و نامه‌های ملتمسانه رضاشاه به وی مبنی بر بزرگ فامیل بودن و حفظ خاندان پهلوی بر قدرت و اعتبار او افزود.

او از ۱۳۲۰ش در امور سیاسی نیز دخالت نمود و با بزرگانی چون قوام، بیات، و ساعد آشنایی و رفت و آمد پیدا کرد، به طوری که پاره‌ای از تقاضاهای وی پذیرفته می‌شد. تاج‌الملوک پس از فوت رضاشاه به عقد شخصی به نام غلامحسین صاحب‌دیوانی درآمد. صاحب‌دیوانی از مالکان شیراز بود و خواستار نمایندگی مجلس، پس از نفوذ همسر استفاده کرد و به خواهش تاج‌الملوک در دوره حکومت قوام نام او از صندوق فسا بیرون آمد و به وکالت مجلس رسید. اما عمر روابط حسنه او با ملکه نیز چندی نپایید و تدریجاً بین آن دو جدایی افتاد.

ملکه مادر در امور سیاسی خود گاه با کمک شمس به فعالیت می‌پرداخت و گاه با کمک اشرف. به عنوان مثال انتصاب هژیر به وزارت دربار از اقدامات او و شمس بود. بعدها در عصر حکومت دکتر مصدق ملکه مادر از مخالفین سرسخت او شد و با اشرف پهلوی به تشکیل جناح مخالفین درباری پرداخت. او با عده‌ای از مخالفین مصدق در مجلس ارتباط داشت و یکی از قطبهای مهم فشار علیه مصدق به حساب می‌آمد.

از جمله افرادی که جزو یاران ملکه مادر به حساب می‌آمدند جمال امامی، محمدعلی نصرتیان، محمدعلی شوشتی، منوچهر تیمورتاش و مهدی پیراسته بودند. شدت این اقدامات به حدی بود که به دستور دکتر مصدق ملکه مادر و دخترش اشرف از ایران تبعید گشتند.

پس از کودتای ۱۳۳۲ ملکه زندگانی جدید خود را در رفاه کامل شروع کرد و این بار علاوه بر دخالت در امور زندگی فرزندان خویش، به معاملات و سرمایه‌گذاریهای داخلی و خارجی پرداخت و ظرف مدت کوتاهی یکی از سرمایه‌داران بزرگ ایران گشت.

او مدت ۳۵ سال با قدرت کامل در دربار پهلوی زندگی کرد و در زمان انقلاب ۱۳۵۷ به کاخ خود در امریکا فرار نمود و همراه فرزندش شمس در آنجا ساکن شد. اندکی بعد به بیماری مبتلا شد و چندی در بیمارستان بستری گشت و بالاخره در ناباوری اخراج و فوت فرزندش محمدرضاشاه در یکی از بیمارستانهای امریکا در حالی که در تنهایی کامل بسر می‌برد بدرود حیات گفت.

منبع: نیلوفر کسری، سایت قدیم موسسه مطالعات تاریخ معاصر، بخش مقالات

آدرس مطلب :

<https://www.cafetariikh.com/news/۲۹۵۵۰/پهلوی-خاندان-دربار-دو-ملکه/>